

5305

14de Trinitatis-Søndag 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 13. september 1846

14de Trinitatis-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! – ja, Himmelske Fader! ved Troen paa din eenbaarne Søn, Vorherre Jesus Christus, vil Du frelse fra Fortabelse og skiænke det evige Liv, lad derfor ogsaa blandt os Troens Ord være levende og kraftigt idag og alle Dage, indtil vor Tro har naaet sit himmelske Maal og afløses med Beskuelsen, Ansigt til Ansigt! Bønhør os med Din Helligaand, i Vorherres Jesu Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Din Tro har frelst dig.

Dette Herrens Ord, som lød saa tit til dem, han helbredte fra allehaande Plager og Sygdomme, var i mange Tider ligesom hensovet, indtil det i vore Fædres Dage vaagne hos *Morten Luther*, og gienlød saa snart fra utallige Læber, som det Guds Naades Ord, der ene var mægtigt til at saliggjøre Sjælene. Men see m. V. det varede ikke længe, før Røsten, hvormed dette Ord udtaltes, lød saa søvnig, at man godt kunde høre, det Ord var ifærd med at sove ind paany, og skiøndt Nogle i de sidste Dage atter har stræbt at vække det, lyder det dog sædvanlig saa stivt eller dog saa svagt, at man ei kan vente, det nogensinde meer vil saaledes gribe Millioner og ophøies ved deres Lovsange, som det aabenbar var Tilfældet i vore Fædres Dage, da dette Ord var Sjælen i deres Psalmer

saavel som i deres Prædiken.

Dette maa nødvendig vække alvorlige Betænkninger hos os, som dele Fædrenes Tro, ja, holde fast ved den Christne Tro, som den er fra Begyndelsen, og vidne at saadan skal den blive ved at være til Enden, til Vorherres *Jesu Christi* Dag; thi kan vi alligevel ikke hvile og juble i det Ord "din Tro har frelst dig," da maa det enten kun være Blændværk med vor Tro, eller Fædrene maa have lagt en Vægt paa dette Ord, som det ikke kunde bære, have søgt deri, hvad der ikke var at finde.

Om det nu er Blændværk eller Sandhed og Virkelighed med vor Tro paa Gud-Fader, Himmelens og Jordens Skaber, paa *Jesus Christus*, Hans eenbaarne Søn, Vorherre, og paa den Helligaand, det faaer Enhver af os afgjøre med Gud og sig selv, thi det er en Hjertesag, som kun Han, der randsager Hjerterne kiender med Enhver af os, men at det godt kan være Sandhed og Oprigtighed med vor Christne Tro, ja, at der kan være baade Liv og Kraft i den, uden at vi derfor kan grunde vort Haab og bygge vor Salighed paa det Ord: din Tro har frelst dig, det er ganske vist og skulde staae soleklart for os alle.

Men tog da ikke saa vore Fædre feil, naar de løftede dette Ord til Skyerne, kæmpede og leed for det og trøstede sig ved det?

Ja vist, tog de feil, naar de udrev dette Ord af sin naturlige Sammenhæng, og meende deri at have fundet det hele Evangelium, eller meende dog, at i dette Ord havde Herren lagt sin Kraft til Frelsning for alle Slægter; men de tog ingenlunde feil deri, at Ordet er guddommelig sandt, saa uden Tro bliver Ingen frelst, og Herren frelser alle dem, der i Sandhed

---

14de Trinitatis-Søndag 1846

troe paa ham, thi tør vi ikke være denne Sandhed bekiendt og have Sind til at kæmpe og lide for den, da er vi slet ikke Christne. Det er nemlig ikke blot Bibelens Ord der staaer som en Sky af Vidner om den Sandhed, at hvo som troer paa Sønnen, har Livet og hvo som ikke troer, kan ikke see Livet, thi Guds Vrede bliver over ham, men det er

den hele Christne Kirke og Menighed, der aflægger dette høitidelige Vidnesbyrd, eftersom vi alle døbes paa Troen og ene ved den faae Deel i hvad Herren lover Sine her og hisset.

Feilen har dem, der i deres Salighedssag bygge og stole paa det Herrens Ord: din Tro har frelst dig, den ligger da enten deri, at de tænke, deres Tro skal frelse dem, hvordan den saa er, eller deri, at de ikke vente Frelsen af et Guds Ord, som virkelig tales til dem, men af et, som kun er sagt til Samaritanen, som Dagens Evangelium handler om, eller til den blodsottige Kvinde, eller En af de Andre, som Herren fordem helbredte.

Ja m. V. der har været Mange, som beraabde sig paa Ordet: din Tro har frelst dig, og stræbde at trøste sig dermed, skjøndt de ingenlunde af Hjertet troede hvad vi ved Daaben bekiende, som dog er det *Troens Ord*, hvormed Christi Kirke og al den Frelse og Salighed, som deri findes, staaer og falder, og hvad skulde det vel nytte os, at vi tænker, Jesus Christus kan nok

14de Trinitatis-Søndag 1846

frelse os, om han vil, naar vi ikke bryder os om, enten han vil eller ikke, og opfylder ikke de Vilkaar, han har sat, søger ikke Frelsen i den Orden og paa den Maade, som han har indstiftet og befalet.

Hvad nyttede det saaledes de ni Spedalske i Henseende til deres Sjæls Frelse, at de tænkte, *Jesus Christus* kunde hjælpe dem, deres Legemer helbredte han, men kun til den Ene, som vendte om, takkede ham og priste Gud, kun til ham sagde Herren: stat op og gak! *din* Tro har frelst dig! Saaledes er det alle Dage: i de jordiske og timelige Ting vil Herren høre alle dem, der anraabe hans Barmhjertighed med den Tro og Tanke, at han kan hjælpe dem; men i de aandelige og evige Ting, der kan og vil han kun høre dem, der troe paa ham af Hjertens Grund, vende taknemmelige om til ham og prise Gud.

Medens det derfor kun er Daarskab, naar Verden fortæller os, at den Tro, der skal frelse os, maa ikke være overdreven stor, da den ellers bliver Overtro, som om ikke det mindste Gran af Tro paa Løgn og Vildfarelse var for meget, og den største Tro paa

Sandhed lille nok; men derimod er det Viisdom, naar vi paamine os selv og hinanden om, at den Tro, der skal frelse os, maa være en tro paa Frelseren, Vorherre *Jesus Christus*, som dybt rører og bevæger vort Hjerte, saa vi føler os dragne og drevne og uopløselig knyttede til ham med Taknemmeligheds kiærlige Baand.

14de Trinitatis-Søndag 1846

[ny begyndelse]

Din Tro har frelst dig. Dette Herrens Ord i Dgs Ev. lød ikke blot til Samaritanen, som blev helbredet for sin Spedalskhed, men lød mangfoldige Gange fra Herrens Mund, mens Han øiensynlig gik omkring og gjorde Alting godt, gjorde de Blinde seende, de Døve hørende og de Maalløse veltalende, rensede de Spedalske og opvakte de Døde, og i disse Herrens Ord ligger aabenbar den Sandhed, Troen er uundværlig til Frelse, thi vel er Talen her nærmest og tit alene om *legemlig* Frelse fra Plage, Sygdom og Død, men vi maae nødvendig slutte, at hører der Tro selv til den *legemlige* Frelse og Helbredelse, da hører den endnu langt mere til *aandelig* Frelse og Helbredelse, thi Sjælens Frelse fra Synd og Død falder os endnu langt ubegribeligere end Legemets Helbredelse, og Tro er jo slet ikke andet end vort Hjertes *Hold* paa hvad der er for Stort til at rummes i vor Hjernes korte Begreb.

<Genl[øsningen]>

Ja m. V. vil vi have et træffende Billede paa hvad der er den sande Forskiel mellem vor *Tro* paa den ene, og vor Fornuft og Forstand paa den anden Side, da skal vi betragte den Lignelse Gud selv har gjort deraf da han skabde Mennesket af Jordens Støv, men skabde ham i sit Billede og efter sin Lignelse, thi der [er] netop ligesaadan en Forskiel mellem vor *Tro* og vor

14de Trinitatis-Søndag 1846

Fornuft, som der er imellem vor Favn og vort Spand, og ligesom vi derfor med vore Arme kan omfavne langt meer end vi med vore Hænder kan omspænde, saaledes kan vi ogsaa med Troen omfatte langt meer end vi med vor Fornuft kan begribe, ja, ligesom vi udvortes maatte fattes det Største og Bedste, dersom vi ikke vil trykke mere til vort Bryst end vi kan rumme i vor Haand, saaledes maatte vi indvortes fattes det Største og det Bedste, fattes Aand og Liv, og med eet Ord være uden Gud i Verden, uden Trøst i Ulykke og uden Haab ved Graven, dersom vi ikke vilde troe i vort Hjerte langt meer end vi med vor Fornuft kan begribe.

Det var derfor intet Under, at Herren i denne Mening sagde: din Tro har frelst dig, og er intet Under, at ikke blot Bibelens Ord men alle Medlemmerne af den hellige, almindelige Kirke staaer som en Sky af Vidner omkring den Sandhed, at kun den Retfærdige af Troen skal leve; men vel kan det synes underligt, at der kom en Tid i Christenheden, da alle Herrens Ord om Troen var som døde og magtesløse. Det var i Pavedommets Mørke, saa da Herrens Ord om Troen atter blev levende hos Morten Luther og vore Fædre og blev høirøstede paa utallige Læber, da lød det for Menneskenes Øren som et splinternyt Evangelium og der syndes et nyt Fok skabt til at prise Gud for

14de Trinitatis-Søndag 1846

Barmhjertighed og til at lovsynge den Retfærdighed, det Liv og den Salighed, som ikke er af vore Gierninger men af Vorherres Jesu Christi Tro.

Naar vi imidlertid betænke os ret, da opdager vi, det var ingenlunde al Tro, men kun den sande Tro og dens Herlighed, man i Pavedommets Mørke oversaae og miskiendte, thi den falske Tro paa Paven og alle hans Helgene, hans Sacramenter og gode Gierninger blev jo løftet til Skyerne, som om denne Tro kunde frelse Sjælen, saa det Lys, der gik op for Morten Luther og vore Fædre var netop at det, at den vrang og falske Tro fører til Fordærvelse, kun den sande Tro paa Vorherre *Jesus Christus*, paa Hans Ord, Sacramenter og gode Gierninger, kun *den* kan frelse os.

Og see m. V. denne Oplysning om Troen, at vel er det man troer, altid hvad man ikke med Fornuften kan begribe, men derfor er dog ingenlunde ligegyldigt, enten hvad Ubegribeligt man troer, eller hvordan man troer det, denne Oplysning er os ikke mindre men endnu mere nødvendig end den var vore Fædre, thi paa den ene Side raaber man til os med tusinde Munde, at al Tro paa hvad vor Fornuft ei kan begribe, er rædsom Overtro, og dette Raab maae vi møde med den soleklare Sandhed, at skulde vi ikke troe Andet end vi med vor Fornuft kan begribe, da skulde vi ikke engang troe, at vi selv er til, thi vort eget Liv er os ubegribeligt,

14de Trinitatis-Søndag 1846

ja, da kunde vi slet intet troe, eftersom Tro netop er Hjertets Antagelse af og Hold paa hvad vor Fornuft ei kan begribe.

Men paa den anden Side er der Endeel, og bliver daglig flere, som i det de indrømme Troens Nødvendighed, vil indbilde os at vor Tro kan frelse os, hvad det saa end er for ubegribelige Ting, vi troer, og følge vi den, da komme vi, midt under Raab paa Troen og Retfærdighed af Troen alene, tilbage til Pavedømmets Mørke, thi om det er Paven i Rom, eller Paven i vor egen Indbildning, hans Fuldmagt, hans Sacramenter og gode Gierninger, vi troe, kan frelse os, det kommer ganske ud paa eet, da Sagen er, om vi troe Sandhed, eller paa Løgn og Vildfarelse, som skrevet staaer: fordi de ikke anammede Sandheds Kiærlighed til Frelse, derfor skal Gud sende dem kraftige Vildfarelser, saa de skal troe Løgner.

See derfor skal det staae lyslevende for os, at skjøndt Sandheden skal troes i hele sin Ubegribelighed og kan aldrig troes for inderlig, heel og uindskrænket, saa er dog det mindste Gran af Tro paa Løgn og Vildfarelse om de guddommelige Ting meget for meget, da en vrang og falsk Tro ei alene er unyttig til Frelse, men bestrider og undergraver *Sandheds Tro*, som ene kan frelse, og derfor er det den værste Overtro af alle, naar man troer, at enhver bliver salig ved sin Tro, enten den er sand eller falsk.

Vi maae derfor, om vi vil fare vel, være meget forsigtige med Anvendelsen af det Herrens Ord: din Tro har frelst dig, være langt mere forsigtige dermed end vore Fædre

var, da Slangen er blevet listigere og det er blevet os klarere, at Troen ingenlunde frelser os ved nogen Kraft den har i sig selv, men ene og alene ved at holde sig til et Sandheds Ord, som er mægtigt til at gjøre vore Sjæle salige. Naar man derfor vil forvirre os med, at der staaer skrevet: din Tro har frelst dig, da skal vi spørge: hvorom og til hvem sagde Herren disse Ord, sagde han dem til alle eller til dem som troede paa *ham*? og hvor er det man hører hvad de skal troe som vil være Christne og frelses ved Troen paa Vorherre Jesus Christus?